

Entrevista Joan Esculies

Periodista. Joan Solé i Pla va ser un independentista català el nom del qual no ha passat a la posteritat amb el renom d'altres figures de la política d'abans de la guerra civil. L'investigador manresà Joan Esculies n'ha escrit la biografia

«Solé i Pla no podia veure Companys, a qui tenia per un tipus depressiu»

► La biografia del doctor i polític barceloní feta pel manresà Esculies es presenta a la Petit Parcir

Toni Mata i Riu
BELLATERRA

■ El President de la Generalitat, Francesc Macià, va ser rebut amb una ovació quan, el 7 de juny del 1931 a 2/4 de 2 de la tarda, va entrar al teatre Kursaal per prendre part en un míting de commemoració de les Bases de Manresa. *L'Avi* va anunciar que els diputats escollits per redactar el nou Estatut de Catalunya es posarien a treballar aviat i va anticipar que si el govern espanyol no acceptava el text «el problema català serà cada vegada més greu i, si no de moment, més tard aconseguirem les llibertats amb major amplitud». Aquest episodi de la Catalunya republicana va tenir entre els seus testimonis el doctor Joan Solé i Pla (Barcelona, 1874-Barranquilla, Colòmbia, 1950), testimoni privilegiat de la vida social i política de l'època la biografia del qual relata el periodista i escriptor Joan Esculies (Manresa, 1976).

■ Qui és aquest personatge que titllava *Companys de depressiu*, no es fiava gens de Tarradellas i va vetllar en la mort Guimerà?

■ Solé i Pla no va aspirar mai a cap càrrec polític, tot i que va arribar a ser president de la Unió Catalanista i va ser escollit diputat per ERC el 1932. El seu ofici era la medicina, però era un d'aquells barcelonins que assistien a les tertúlies de l'Ateneu, de la Maison Dorée, del Cafè Catalunya... Coneixia molta gent i era conegut, i cada nit escrivia les seves impressions del dia, les converses, les vivències, sense ànim de publicar-les. Això les fa sinceres, directes i molt interessants.

■ Un material de primera a l'abast dels historiadors?

■ Vaig anar a parar a Solé i Pla seguint la documentació del Comitè de Germanor amb els Voluntaris Catalans de la Primera Guerra Mundial, del qual ell va ser president. L'any 1919, una delegació es va presentar a París per fer sentir la veu de Catalunya en la Conferència de Pau que havia de traçar la nova Europa, però no se'ls va fer gaire cas, tot i que a l'arxiu nacional britànic vaig trobar documentació signada per aquell Comitè Pro-Catalunya. Solé i Pla no hi va poder anar perquè estava convalescent d'una tromboflebitis a la cama, i va enviar-hi el secretari del Comitè de Germanor, Josep Castanyer, que va escriure'n un informe que vaig localitzar al Fons Solé i Pla de l'Arxiu Nacional

MIREIA ARSO

Joan Esculies, a la vila d'estudiants de la Universitat Autònoma

L'ACTE

PRESENTACIÓ DEL LLIBRE
«JOAN SOLÉ I PLA. UN SEPARATISTA ENTRE MACIÀ I COMPANYS»

► LLOC: **llibreria Petit Parcir**. ◉ DIA: **avui, a les 20 h.** ◉ ADREÇA: **carrer de Carrasco i Formiguera, 16. Manresa. Entrada lliure. La presentació anirà a càrrec de Quim Aloy, president de l'Associació Memòria i Història de Manresa.**

EL LLIBRE

JOAN SOLÉ I PLA. UN SEPARATISTA ENTRE MACIÀ I COMPANYS

AUTOR
Joan Esculies

EDICIONS DE 1984. 18 EUROS. 366 PÀGINES

de Catalunya. Però les seves anotacions són en poder de la seva néta, Núria Clapés, que me les va deixar consultar amb tota llibertat.

■ En unes anotacions del darrer dia del 1933, referint-se a la successió de Macià una setmana després de la seva mort, va apuntar: «En *Companys* en el fons és un malalt de la ment, un anormal excitable i depressible cíclicament». No eren gaire amics...

■ Solé i Pla, un separatista radical, considerava que *Companys* era espanyolista, sempre va veure amb recel que Macià hi pactés. Tampoc no va veure de bon ull que entrés al govern central i assumís la cartera de Marina. Va escriure que «*Companys*, per ésser ministre, botava, plorava, sospirava, amenaçava, més violentament que el Pere Coromines, que també se'n moria de ganes [...] Què féu ell a Marina? Sols posar en ridícul els catalans i Catalunya per llocs de

distracció i amb les dametes amb qui anava».

■ Malgrat tot, podem llegir que l'afusellament de qui fou President de la Generalitat el colpí: «no és dir mal del pobre amic i president *Companys*, que morí passivament com un heroi i que la seva sang donarà el llevat al demà».

■ El final de *Companys* va impressionar fins i tot els qui no li havien professat simpatia. Solé i Pla s'havia oposat amb força que *Companys* substituís Macià, però una cosa no impedeix l'altra.

■ Tampoc no surt ben parat Tarradellas, de qui Solé i Pla diu que era un «noi de bona voluntat, però completament ignorant en tot, i sense fonament, ni bagatge científic, ni literari».

■ I fins i tot va escriure que «no és res més que un saltataulells i arribà a viatjar per alguna casa, no s'ha pas distingit durant la dictadura en res, no ha fet res, ni escrit, ni d'o-

«No va ambicionar càrrecs polítics, però era un assidu de les tertúlies, i les opinions que va escriure són contundents»

«El juliol del 1936, Solé i Pla va pujar a Montserrat amb un grup de mossos per salvar el monestir de l'incendi»

bra, en res no ajudava els presos, ni els emigrats, però [...] és un raspalla, sap saludar i adular i ha sabut pescar i penso que és catalanista». També va anotar que «no m'agrada gens i em fa por per Catalunya». Tampoc no es va salvar de les seves paraules punyents Josep Irla, que era el president del Parlament i que Solé i Pla acusava d'haver abandonat les seves responsabilitats durant la fugida cap a França. Sempre li va guardar el ressentiment.

■ Amb qui es feia Solé i Pla?

■ Va ser un personatge inclassificable, inseparable de Pere Aldavert, amic d'Àngel Guimerà, a qui va vetllar en la seva mort. Precisament, Aldavert va despertar Solé i Pla el 18 de juliol del 1924 a la matinada per avisar-lo que el dramaturg era al llit per un atac d'urèmia. El doctor, en donar un cop d'ull al seu amic, ja va adonar-se que es moria. Un cop a l'exili a Colòmbia, des d'on sempre va enyorar Catalunya, va fer amistat amb gent com l'escriptor berguedà Ramon Vinyes, amb qui va fundar el Centre Català de Barranquilla, el 1940. Solé i Pla freqüentava la tertúlia del Cafè Colombia, on s'aplegaven també altres escriptors, com Gabriel García Márquez.

■ Quin va ser el paper de Solé i Pla en la salvaguarda del patrimoni montserratí?

■ El conseller Ventura Gassol li va demanar que anés amb un grup de mossos d'esquadra a protegir el monestir i la seva gent del Comitè Revolucionari de Monistrol. Hi va arribar el 22 de juliol del 1936 al migdia, es va enfrontar a un grup que volia incendiar l'indret, llavors se'n va anar a Vic seguint el rastre de les fumeres, va topar a Mojà amb uns *murcians* de Santa Coloma de Gramenet que havien saquejat l'església... Solé i Pla va treballar per salvar el patrimoni artístic i religiós. Fins i tot va contribuir a prendre el cardenal Vidal i Barraquer de les mans dels revolucionaris, i el va dur a Barcelona, des d'on es va exiliar a Itàlia.

El director Javier Fuentes-León obre avui el cicle de cinema social «Fixa't», de Berga

► *Contracorriente* es podrà veure al Catalunya i la programació inclou quatre films fins a l'1 de desembre

REDACCIÓ | MANRESA

■ Avui comença a Berga el cicle de cinema social «Fixa't», que arriba enguany a la tercera edició i que inclou quatre projeccions (cada dijous fins l'1 de desembre) que es duran a terme al cinema Catalunya (20.30 h). La projecció de la pel·lícula anirà acompanyada d'una proposta gastronòmica relacionada amb la temàtica del film. El preu de la projecció i el tast és de 5 euros.

La primera projecció, avui, és *Contracorriente* (2009), del director peruà Javier Fuentes-León, que tracta el tema de l'homosexualitat, les tradicions, la vida rural i la mort. Miguel, un pescador d'un poble de la costa del Perú, casat i a punt de ser pare, té una història d'amor secreta amb Santiago, un pintor foraster. La proposta gastronòmica per a aquest dia serà una *frejoalada*.

El cicle continuarà amb *Oriente es Oriente* (1999), de Damien O'Donnell, que narra el conflicte de la immigració, les segones generacions, la identitat i la religió en la pell d'una família pakistanesa (17 de novembre); la tercera proposta serà *No tengas miedo* (2001), de Montxo Armendáriz, sobre els abusos sexuals i la violència (24 de novembre). I la pel·lícula que tancarà el cicle (l'1 de desembre) serà *Le scaphandre et le papillon* (2007), en versió original, de Julian Schnabel, una història de discapacitat i superació personal. El cicle el promou l'àrea d'Immigració i l'Oficina del Pla d'Inclusió Local de l'Ajuntament de Berga.

Els comentaris homòfobs de Brett Ratner el fan fora dels Oscar

EFE | LOS ANGELES

■ L'Acadèmia de les Arts i les Ciències Cinematogràfiques de Hollywood va acceptar ahir la dimissió de Brett Ratner com a coproductor de la propera edició dels Oscar, després que fes comentaris homòfobs i de caire sexual durant la promoció de la seva pel·lícula, *Tower Heist*. En ser demanat sobre els preparatius de la cerimònia, Ratner va dir, entre d'altres perles, que els assajos eren «per a marietes». Ratner va ser la figura clau en l'elecció d'Eddie Murphy com a presentador de la gal. Es desconeix si Murphy es mantindrà al capdavant de la cerimònia.